

Karta pracy(2) – II LO / chem.r – Reakcje w roztworach wodnych – strącanie osadów

Nazwisko i imię: .....

W oparciu o poniższe informacje, tabelę rozpuszczalności substancji (sole, wodorotlenki, kwasy) w wodzie, szereg napięciowy metali, podręcznik i inne materiały źródłowe wykonaj poniższe polecenia / zadania.

❖ Strącanie osadów:

- reakcje zachodzą w roztworach wodnych w (reakcjach wymiany podwójnej), stąd równania reakcji należy zapisać w formie cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej, która ilustruje istotę przemiany chemicznej,
- reakcje strącaniowe są **reakcjami uprzywilejowanymi** w stosunku do reakcji wypierania z soli:
- ✓ słabych kwasów przez kwasy mocniejsze jeżeli powstająca nowa sól jest rozpuszczalna w wodzie, występują wyjątki (**nie można otrzymać osadu Al_2S_3 i Cr_2S_3 w reakcji rozpuszczalnych soli tych metali z kwasem siarkowodorowym**),
- **metody otrzymywania osadów:**

1. sól₁ + sól₂ → sól₃(nierozpuszczalna w wodzie) + sól₄(rozpuszczalna w wodzie)

- $Mg(HCO_3)_2 + Na_2CO_3 \rightarrow MgCO_3\downarrow + 2 NaHCO_3$
- $Mg^{2+} + 2 HCO_3^- + 2 Na^+ + CO_3^{2-} \rightarrow MgCO_3\downarrow + 2 Na^+ + 2 HCO_3^-$ / $Mg^{2+} + CO_3^{2-} \rightarrow CaCO_3\downarrow$
- $ZnSO_4 + Na_2S \rightarrow ZnS\downarrow + Na_2SO_4$
- $Zn^{2+} + SO_4^{2-} + 2 Na^+ + S^{2-} \rightarrow ZnS\downarrow + 2 Na^+ + SO_4^{2-}$ / $Zn^{2+} + S^{2-} \rightarrow ZnS\downarrow$

2. sól₁ + kwas₂ → sól kwasu₂ + kwas₁

- $K_2SiO_3 + 2 HCl \rightarrow 2 KCl + H_2SiO_3\downarrow$
- $2 K^+ + SiO_3^{2-} + 2 H^+ + 2 Cl^- \rightarrow 2 K^+ + 2 Cl^- + H_2SiO_3\downarrow$ / $2 H^+ + SiO_3^{2-} \rightarrow H_2SiO_3\downarrow$
- $ZnCl_2 + H_2S \rightarrow ZnS\downarrow + 2 HCl$
- $Zn^{2+} + 2 Cl^- + 2 H^+ + S^{2-} \rightarrow ZnS\downarrow + 2 H^+ + 2 Cl^-$ / $Zn^{2+} + S^{2-} \rightarrow ZnS$

3. sól₁ + zasada₂ → wodorotlenek₁ nierozpuszczalny w wodzie + sól₂ rozpuszczalna w wodzie

- $FeCl_2 + 2 NaOH \rightarrow Fe(OH)_2\downarrow + 2 NaCl$
- $Fe^{2+} + 2 Cl^- + 2 Na^+ + 2 OH^- \rightarrow Fe(OH)_2\downarrow + 2 Na^+ + 2 Cl^-$ / $Fe^{2+} + 2 OH^- \rightarrow Fe(OH)_2\downarrow$

4. zasada + kwas → sól + woda

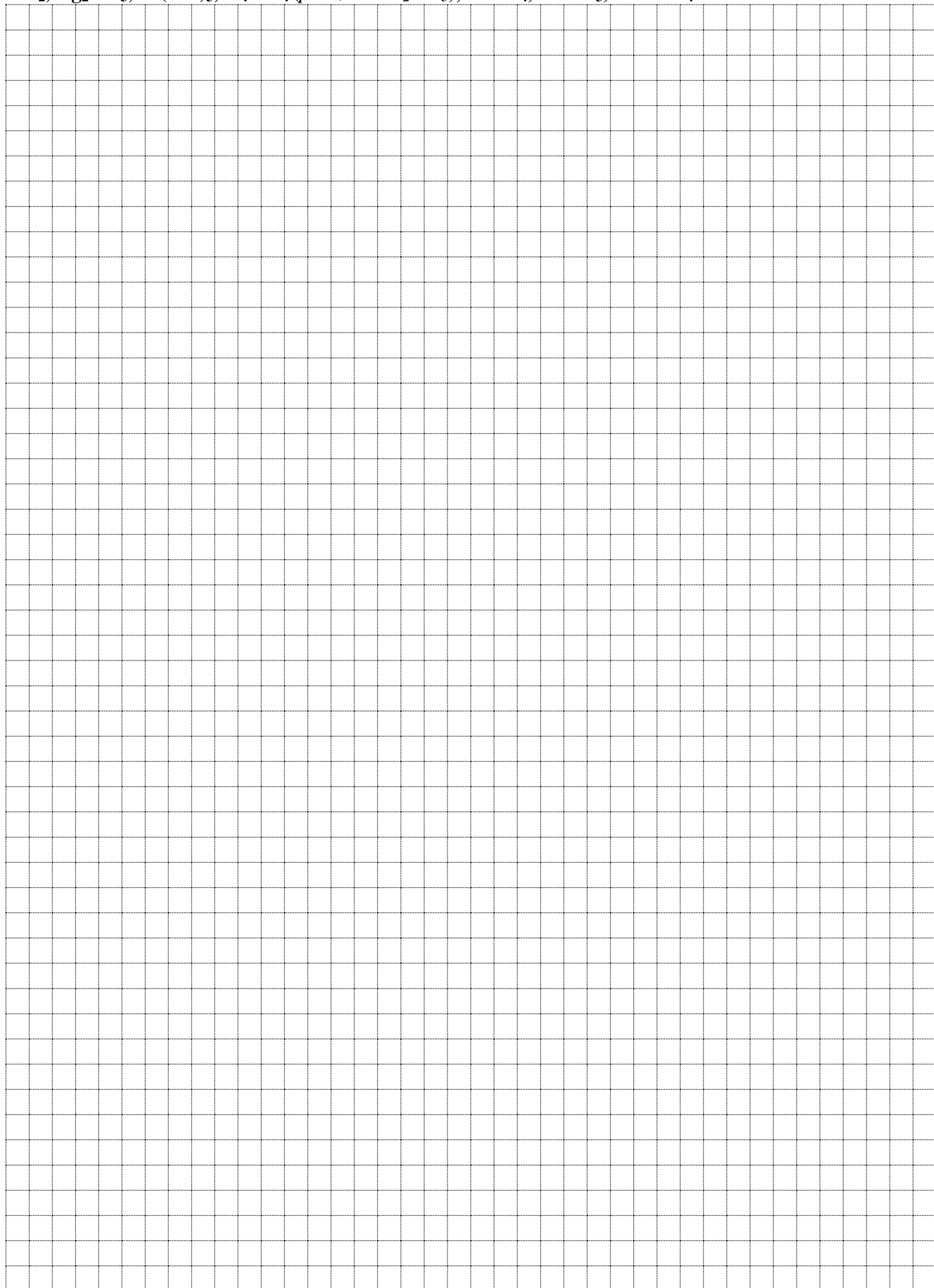
- $Ba(OH)_2 + H_2SO_3 \rightarrow BaSO_3\downarrow + 2 H_2O$
- $Ba^{2+} + 2 OH^- + 2 H^+ + SO_3^{2-} \rightarrow BaSO_3\downarrow + 2 H_2O$ / $Ba^{2+} + SO_3^{2-} \rightarrow BaSO_3\downarrow$

5. sól₁ + metal₂ → sól₂ + metal₁ (skorzystaj z szeregu napięciowego metali)

- $Pb(NO_3)_2 + Zn \rightarrow Zn(NO_3)_2 + Pb\downarrow$
- $Pb^{2+} + 2 NO_3^- + Zn \rightarrow Zn^{2+} + 2 NO_3^- + Pb\downarrow$ / $Pb^{2+} + Zn \rightarrow Zn^{2+} + Pb\downarrow$

1	Dobierz substraty (tab. rozpuszczalności) i zapisz równania reakcji cząsteczkowe, jonowe i jonowe skrócone otrzymywania dwoma różnymi metodami siarczanu(VI) baru . ...
2	Dobierz substraty (tab. rozpuszczalności) i zapisz równania reakcji cząsteczkowe, jonowe i jonowe skrócone otrzymywania dwoma różnymi metodami siarczku żelaza(III) . ...
3	Twardość węglanową wodzie nadają kationy wapnia pochodzące z rozpuszczalnego w wodzie wodorowęglanu wapnia – Ca(HCO₃)₂ . W procesie zmiękczenia wody wykorzystuje się metodę wapienną – Ca(OH)_{2(aq)} , metodę sodową – Na₂CO₃ lub fosforanową – Na₃PO₄ . Zapisz równania reakcji w formie jonowej skróconej zmiękczenia wody w/w metodami: ....

4 W oparciu o tabelę rozpuszczalności wybranych soli i wodorotlenków dobierz substraty i zapisz równania reakcji (cząsteczkowe, jonowe, jonowe skrócone) wytrącania osadów: **Ca₃(PO₄)₂, Ag, Cu(OH)₂, AgBr, Cu, PbI₂, Ag₂CO₃, Al(OH)₃, H₄SiO₄ (patrz sole H₂SiO₃), CaSO₄, SnSiO₃, MnCrO₄.**

5	<p>Wymieszano 25 cm³ roztworu MgCl₂ o stężeniu 0,3 mol/ dm³ i 25 cm³ roztworu K₃PO₄ o stężeniu 0,2 mol/dm³. Oblicz masę otrzymanego osadu (w obliczeniach pomiń iloczyn rozpuszczalności substancji trudno rozpuszczalnych), wynik podaj do dwóch miejsc po przecinku.</p>
6	<p>Oblicz, ile cm³ roztworu jodu sodu - NaI o stężeniu 0,125 mol/ dm³ należy dodać do 15 cm³ roztworu azotanu(V) ołowiu(II) - Pb(NO₃)₂ o stężeniu 0,02 mol/ dm³ aby wytrącić z roztworu wszystkie kationy ołowiu (w obliczeniach pomiń iloczyn rozpuszczalności substancji trudno rozpuszczalnych).</p>
7	<p>Wodorotlenek glinu – Al(OH)₃ wykazuje właściwości amfoteryczne: Al(OH)_{3(s)} + 3 OH⁻ → [Al(OH)₆]³⁻. Oblicz, ile cm³ roztworu zasady potasowej – KOH o stężeniu 0,5 mol/dm³ należy dodać do 5 cm³ roztworu bromku glinu AlBr₃ o stężeniu 0,25 mol/dm³ aby w pierwszym etapie wytrącić wszystkie kationy glinu z roztworu a ile cm³ roztworu wodorotlenku aby całkowicie roztworzyć powstały osad (w obliczeniach pomiń iloczyn rozpuszczalności substancji trudno rozpuszczalnych).</p>